

PROTOKÓŁ

55. Festiwalu Folkloru Górali Polskich – Żywiec 2024

Konkurs odbył się w dniach **27 lipca – 30 lipca 2024 roku** w amfiteatrze „Pod Grojcem” w Żywcu. W Festiwalu wzięło udział 25 zespołów.

Zespoły oceniało Jury w składzie:

dr Małgorzata Kiereś – przewodnicząca Komisji, etnografka

Dominika Bodziony – choreografka

Jan Karpiel-Bułecka – muzyk, folklorysta

Marek Koźlik – choreograf

Bogdan Matusik – muzyk, folklorysta

Marta Smólczyńska – etnologa

Czesław Węglarz – muzyk, folklorysta

Katarzyna Dąbek – sekretarz Komisji

Prezentacje 55. Festiwalu Folkloru Górali Polskich w Żywcu według kolejności występowania zespołów:

1. ZESPÓŁ REGIONALNY LIMANOWIANIE z LIMANOWEJ – prezentujący program „Zielone Świątki przy sobótce pod lasem”
2. ZESPÓŁ REGIONALNY BRENNA IM. JÓZEFA MACHA z BRENNEJ – prezentujący program „Przy lognisku na polanie pierwszego maja”
3. ZESPÓŁ REGIONALNY KOWALNIA ze STRÓŻ – prezentujący program „Zmówiny”
4. ZESPÓŁ GÓRALSKI HAMERNIK z KRAKOWA – prezentujący program „Wesele podhalańskie”
5. ZESPÓŁ REGIONALNY SŁOPNICZANIE ze SŁOPNIC – prezentujący program „Przy bramie u pani młodej”
6. ZESPÓŁ REGIONALNY REGLE IM. JANA JĘDROLA z PORONINA – prezentujący program „Dziyń Świyntego Jona na salasiy”

7. ZESPÓŁ REGIONALNY JURKOWIANIE z JURKOWA – prezentujący program „Ograbek jurkowski”
8. ZESPÓŁ REGIONALNY STAROWIEJSKI HYR ze STAREJ WSI – prezentujący program „Jako my się ucieszyli z nowiedzin Biskupa”
9. ZESPÓŁ REGIONALNY BABIOGÓRZANIE-POLANA MAKOWSKA z MAKOWA PODHALAŃSKIEGO – prezentujący program „Imieniny Jasia”
10. PARAFIALNY REGIONALNY ZESPÓŁ GIEWONT z ZAKOPANEGO – prezentujący program „Na holi”
11. ZESPÓŁ REGIONALNY PRZYSZOWIANIE IM. EDWARDA BOCHEŃSKIEGO z PRZYSZOWEJ – prezentujący program „Jaśka do płolskiygo włojska biero!”
12. ZESPÓŁ REGIONALNY ZBYRCOK z JUSZCZYNA – prezentujący program „Babiogórskie wesele”
13. ZESPÓŁ REGIONALNY SKALNIK z KAMIONKI WIELKIEJ – prezentujący program „W ostatki”
14. ZAGÓRZAŃSKI ZESPÓŁ FOLKLORYSTYCZNY DOLINA MSZANKI z MSZANY GÓRNEJ – prezentujący program „Wydalimy Hanko”
15. ZESPÓŁ REGIONALNY KIYRPECKI z ŁĄCKA – prezentujący program „Dożynki łąckie”
16. ZESPÓŁ REGIONALNY MSZALNICZANIE z MSZALNICY – prezentujący program „Ocepiny”
17. ZESPÓŁ REGIONALNY IM. KLIMKA BACHLEDY z ZAKOPANEGO – prezentujący program „Przyryktowanie do wiesny”
18. REGIONALNY ZESPÓŁ PODEGRODZIE z PODEGRODZIA – prezentujący program „Stawionie wielkanocnego dziada”
19. ZESPÓŁ REGIONALNY ŚWARNI ŁOJCE z SADKU-KOSTRZY – prezentujący program „W śmigurtny poniedziałek”
20. ZESPÓŁ REGIONALNY GÓRALE ŁĄCCY z ŁĄCKA – prezentujący program „Kapliczka dziękczynna”
21. ZESPÓŁ REGIONALNY SŁOPNICKI ZBYRCOK ze SŁOPNIC – prezentujący program „Po kolędzie na Scepona”
22. ZESPÓŁ REGIONALNY ISTEbNA z ISTEbNEJ – prezentujący program „Istebniański kiermasz na św. Jadwige”
23. ZESPÓŁ REGIONALNY ŚWARNI z NOWEGO TARGU – prezentujący program „Pasterskie świyntowanie na św. Jona”

24. REGIONALNY ZESPÓŁ DOLANIE z GIŁOWIC – prezentujący program

„Po kolyndzie”

25. ZESPÓŁ REGIONALNY DOLINA SŁOMKI ze STRONIA – prezentujący program

„Ocepiny”

Wszystkie zespoły biorące udział w konkursie zostały ocenione przez Komisję. Organizatorzy zapewnili każdemu zespołowi możliwość omówienia programu z członkami Jury na specjalnie zorganizowanych w tym celu konsultacjach. Dotyczyły one całokształtu problematyki związanej z prezentacją programu folklorystycznego, tj. obejmowały zagadnienia z następujących dziedzin: muzyki, tańca, stroju, obrzędowości i reżyserii scenicznej. Stanowiły formę dokształcania instruktorów. Indywidualne rozmowy przeprowadzono z kierownikami wszystkich zespołów, za wyjątkiem grupy KIYRPECKI z ŁĄCKA.

Jury miało do dyspozycji następujące nagrody regulaminowe, których fundatorem jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego:

Złote Żywieckie Serce	i	15.000 zł
Srebrne Żywieckie Serce	i	13.000 zł
Błękitne Żywieckie Serce	i	11.000 zł
2 wyróżnienia regulaminowe dla zespołów po		4.250 zł
6 wyróżnień regulaminowych dla zespołów po		2.000 zł
7 wyróżnień regulaminowych dla zespołów po		1.500 zł
Ogółem pula nagród wynosi		70.000 zł

Po wnikliwej analizie programów zaprezentowanych przez zespoły Jury przyznało nagrody, które otrzymują:

Złote Żywieckie Serce i nagrodę pieniężną 15.000 zł

– ZESPÓŁ REGIONALNY REGLE IM. JANA JĘDROLA z PORONINA – prezentujący program „Dziwiny Świntego Jona na salasiy”

Srebrne Żywieckie Serce i nagrodę pieniężną 13.000 zł

– ZESPÓŁ REGIONALNY MSZALNICZANIE z MSZALNICY – prezentujący program „Ocepiny”

Brązowe Żywieckie Serce i nagrodę pieniężną 11.000 zł

– ZESPÓŁ REGIONALNY ISTEBA z ISTEBA – prezentujący program „Istebniański kiermasz na św. Jadwigę”

Jury postanowiło przyznać dwa wyróżnienia regulaminowe – nagrody specjalne – za poszczególne elementy programu i nagrody pieniężne po 4.250 zł każda, które otrzymują:

– ZESPÓŁ REGIONALNY ZBYRCOK z JUSZCZYNA za etnograficzne i artystyczne walory wesela z Juszczyzna

– ZESPÓŁ REGIONALNY IM. KLIMKA BACHLEDY z ZAKOPANEGO za ukazanie codziennego dnia Górali Podhalańskich w atmosferze śpiewu i muzyki

Jury postanowiło przyznać sześć wyróżnień regulaminowych za poszczególne elementy programu i nagrody pieniężne po 2.000 zł każda, które otrzymują:

– ZESPÓŁ REGIONALNY BRENNA IM. JÓZEFA MACHA z BRENNEJ – za artystyczną prezentację obyczajowości pierwszomajowej w Brennej

– PARAFIALNY REGIONALNY ZESPÓŁ GIEWONT z ZAKOPANEGO za znakomity męski śpiew pasterskich nut, taniec oraz muzykę

– ZESPÓŁ REGIONALNY PRZYSZOWIANIE IM. EDWARDA BOCHEŃSKIEGO z PRZYSZOWEJ za tańce i zgodne z regionem, zróżnicowane stroje

– ZAGÓRZAŃSKI ZESPÓŁ FOLKLORYSTYCZNY DOLINA MSZANKI z MSZANY GÓRNEJ za walory artystyczne tradycyjnego obrzędu weselnego w Mszanie Górnej

- ZESPÓŁ REGIONALNY SŁOPNICKI ZBYRCOK ze SŁOPNIC za walory artystyczne programu „Po kolędzie na Scepona”
- ZESPÓŁ REGIONALNY ŚWARNI z NOWEGO TARGU za śpiew i prezentację obyczajowości pasterskiej

Jury postanowiło przyznać siedem wyróżnień regulaminowych za poszczególne elementy programu i nagrody pieniężne po 1.500 zł każda, które otrzymują:

- ZESPÓŁ REGIONALNY KOWALNIA ze STRÓŻ za dobry śpiew i tańce
- ZESPÓŁ REGIONALNY JURKOWIANIE z JURKOWA za śpiew i muzykę
- ZESPÓŁ REGIONALNY STAROWIEJSKI HYR ze STAREJ WSI za tańce i różnorodność stroju uwzględniającego zróżnicowanie społeczne
- ZESPÓŁ REGIONALNY SKALNIK z KAMIONKI WIELKIEJ za muzykę wykonaną w charakterze regionu i dobry śpiew
- ZESPÓŁ REGIONALNY ŚWARNI ŁOJCE z SADKU-KOSTRZY za pokazanie dawnego zwyczaju chodzenia śmigurników w Sadku-Kostrzy oraz dobrą muzykę
- ZESPÓŁ REGIONALNY DOLINA SŁOMKI ze STRONIA za prezentację tradycyjnego przebiegu wesela w Stroniu
- ZESPÓŁ REGIONALNY GÓRALE ŁĄCCY z ŁĄCKA za tańce, dobrą muzykę i strój

Do uczestnictwa w 55. Międzynarodowym Festiwalu Folkloru Ziem Górskich w Zakopanem zostały wytypowane następujące zespoły:

- ZESPÓŁ REGIONALNY BRENNA IM. JÓZEFA MACHA z BRENNEJ – prezentujący program „Przy lognisku na polanie pierszego maja”
- PARAFIALNY REGIONALNY ZESPÓŁ GIEWONT z ZAKOPANEGO – prezentujący program „Na holi”
- ZESPÓŁ REGIONALNY PRZYSZOWIANIE IM. EDWARDA BOCHEŃSKIEGO z PRZYSZOWEJ – prezentujący program „Jaśka do płołskiyo włojska biero!”
- ZAGÓRZAŃSKI ZESPÓŁ FOLKLORYSTYCZNY DOLINA MSZANKI z MSZANY GÓRNEJ – prezentujący program „Wydalimy Hanko”

Uwagi Komisji:

1. Jury wyraża radość, że podczas 55. Festiwalu Folkloru Górali Polskich w Żywcu wzięło udział 25 zespołów z następujących grup etnograficznych polskich Karpat: Górale Śląscy, Górale Babiogórscy, Górale Podhalańscy, Górale Zagórzańscy, Górale Biali oraz z terenów podgórskich: Lachy Sądeckie, Lachy Limanowskie, Lachy Szczyrzyckie, Pogórzanie i Dolanie.
2. Komisja zauważa wysoki poziom prezentacji zespołów uczestniczących w tegorocznej edycji Festiwalu.
3. Jury zaleca eliminację z programów widowisk dialogów i monologów, które nie mają uzasadnienia merytorycznego i nie wnoszą wartości artystycznych. Komisja szczególnie prosi o rezygnację z werbalnych zapowiedzi tańców i śpiewów, które nie były zapisane w tradycji.
4. Komisja zwraca uwagę na brak dbałości w niektórych programach o zgodną z tradycją prezentację stroju odświętnego regionu Lachów Sądeckich, zróżnicowanego ze względu na płeć i wiek. W stroju kobiecym sugeruje prezentowanie zróżnicowanej kolorystyki spódnic oraz zachowanie przynależności koloru ciemnego dla ubioru starościn, zaś charakterystycznego różowiaka dla panien i młodych mężatek.
5. Jurorzy proszą instruktorów, aby odegranie kapeli było w tej samej tonacji co uprzedni śpiew.
6. Komisja prosi o przestrzeganie wymogów regulaminu konkursu dotyczących zgodnego z tradycją składu kapeli. Nie należy wprowadzać instrumentów, które nie mają uzasadnienia w tradycji (akordeon). Nie ma także uzasadnienia w tradycji płacenie muzyce przez kobiety.
7. Komisja zauważa w wypowiedziach wykonawców z poszczególnych zespołów znaczący zanik gwary, która jest integralnym składnikiem kultury tradycyjnej i wymaga pielęgnacji.
8. Komisja sugeruje ograniczenie w widowiskach elementów scenografii, które nie pełnią żadnej funkcji w kontekście podejmowanego tematu.
9. Dla podniesienia walorów artystycznych widowiska istotnym elementem tańca jest kontakt wzrokowy między tancerzami.
10. Jury zwraca się z prośbą do organizatorów Festiwalu o regulaminowy zapis możliwości udziału grup reprezentujących enklawy w łuku karpackim, jak mieszczanie cieszyńscy, żywieccy.

Jury dziękuje wszystkim grupom i instruktorom zespołów za wielki wkład pracy oraz zaangażowanie w przygotowanie artystyczne, merytoryczne i organizacyjne widowisk. Komisja wyraża również podziękowanie pracownikom Regionalnego Ośrodka Kultury w Bielsku-Białej oraz Miejskiego Centrum Kultury w Żywcu za bardzo dobre przeprowadzenie konkursu.

Fundatorem nagród w wysokości 70.000 zł dla zespołów folklorystycznych, laureatów 55. Festiwalu Folkloru Górali Polskich w Żywcu, jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Żywiec, 30 lipca 2024

Podpisy członków Komisji:

dr Małgorzata Kiereś

Dominika Bodziony

Jan Karpiel-Bulecka

Marek Koźlik

Bogdan Matusik

Marta Smólczyńska

Czesław Węglarz

Katarzyna Dąbek